

Milý otče opate a otče děkane, bohuslavičtí farníci, všichni přespolní, kamarádi houslaři a muzikanti, drazí bratři a sestry,

dovolte mi pronést několik slov o životě mého tatínka.

Nebude to smuteční řeč a nebudu číst jen strohý životopis. A už vůbec nehodlám volit obraty jako dlouhá těžká nemoc, životní zkoušky nebo milosrdná smrt. O optimistovi a dobrém moudrém člověku, který dozrál a odešel na věčnost smířený, připravený a v plnosti svých dnů, nelze mluvit smutně a stručně. Budu možná trochu neformální, ale o to upřímnější. Vycházím hlavně z tátových vzpomínek, které mi utkvěly v hlavě. A jsou to většinou vzpomínky veselé.

Můj otec Pavel Celý se narodil 29. října 1950 v Kyjově Drahomíře a Ondřeji Celému. Dětství prožil společně se starším bratrem Petrem v Bohuslavicích.

Celý jeho život byl spojený s houslemi.

Od roku 1957 navštěvoval kyjovskou hudební školu a prvním učitelem mu byl Milan Luzar, žák Leoše Janáčka. Tatínek sice nikdy ve hře na housle výrazněji nevynikal (jeho hudební vzdělání skončilo absolvováním lidové školy umění), housle se mu ale staly vodítkem pro volbu budoucího povolání. V šestnácti letech začal navštěvovat v dalekých Lubech u Chebu houslařskou školu. Jak sám tvrdil, bylo to mimo jiné proto, aby nemusel studovat školu zemědělského zaměření a pracovat v JZD.

Stěhování, cestování, dlouhé dojíždění a studování bylo mimochodem pro otce typické po celý život.

V Lubech se stal jeho mistrem houslař Miroslav Pikart, vynikající stavitel violoncell a kontrabasů. S panem mistrem udržoval profesní a osobní kontakt po další desetiletí a vdovu po panu Pikartovi jsem společně s otcem navštívil ještě loni na podzim.

Tatínek patřil k poslední generaci houslařů, která měla příležitost se setkat v Sudetech s německými mistry oboru, kteří po poválečném vyhnání Němců zůstali v Lubech, protože se na ně nevztahovaly Benešovy dekrety. Na staré Němce vzpomínal vždy s velkou úctou, jako na trpělivé muže oddané řemeslu, kteří vynikali klidnou a pečlivou prací a životní moudrostí. Byli hrdí na to, že jsou houslaři, chodili prý do práce přes celé město v řemeslnických zástěrách coby znaku svého oboru a pracovali od rána do večera s jednou krátkou přestávkou na svačinu. Když před vyjevenými uční vzpomínali, jak jejich příbuzní bojovali u Stalingradu a teprve v průběhu řeči tatkoví a ostatním adolescentům došlo, že na straně německé, říkali jim mladíci, že by něco takového nikdy neudělali. „Ale udělali“, zněla bolestná odpověď moudrého stáří.

Po vyučení v Lubech táta dále pokračoval ve studiu na Střední průmyslové škole dřevařské v Bystřici pod Hostýnem. Často vzpomínal na svého učitele, pana architekta Rybu, který žákům s nadsázkou říkával při pohledu na kýčovitou a přeplácanou architekturu, že „když chce mít někdo něco moc pěkné, patří mu ruky urazit“. V Bystřici na škole si našel svoji budoucí ženu Alenu. To neopomíjel připomínat mně a bráchovi, kdykoli se jelo za babičkou a dědou a projížděli jsme kolem budovy bystřické průmyslovky: „Této škole vděčíte za život“. Vzpomínal i na taneční kurzy absolvované s mamkou, které mu způsobovaly drobné potíže, neboť maminka tancovala výrazně nadprůměrně a měla nakročeno téměř k závodní taneční dráze a on celkovou uměleckou úroveň páru snižoval. Když se ozvalo z úst tanečního mistra „Šafáři!“, věděl prý hned na koho bude výtka směřována. Tatínek v Bystřici odmaturoval v roce 1973.

Poté dostal povolávací rozkaz na dvouletou vojnu, a to do Žiliny. Vzpomínky na vojnu nahrál před nedávnem svým vnukům na diktafon a některé historky si nezapomněly se Švandrlíkovými Černými barony. Zmíním snad jen to, že byl coby houslař přidělen mezi vojenské chemické instruktory s hodností desátníka. Osobně mě jako dítě vyškolil, jak se mám chovat při výbuchu jaderné bomby a jak orientovat tělo v příkopu či jiné terénní nerovnosti směrem k epicentru výbuchu. Nezapomněl ale doplnit, že by to bylo stejně k ničemu.

Rodiče měli svatbu na Svatém Hostýně, poutním místě, na které taťka s mamkou jezdili pravidelně až do nedávné doby.

Bylo to v době, kdy byl otec ještě na vojně. Oddával je jeho spolubojovník, kněz Jan Daněk, budoucí farář v Bobrové a Novém Městě na Moravě. Svatbu prý zpestřila kontrola místního církevního tajemníka. Naštěstí byl mezi svatebními hosty kromě řady vojáků z žilinské posádky i taťkův strýc Olin, který, byť v civilu, usměrnil kontrolora svojí vojenskou knížkou s hodností podplukovníka. Díky tomu byla šťára ukončena a svatba završena.

Čerství novomanželé se pak odstěhovali do Lubů u Chebu, kde v paneláku v Tovární ulici začali společný život. Poté jsem se v roce 1978 narodil. Jako jediný z rodu v dalekých západních Čechách, v Chebu.

Rodiče pracovali v Lubech ve státním podniku Cremona, který vyráběl strunné hudební nástroje, taťka jako technolog, ekonom a později vedoucí vývoje, mamka jako konstruktérka hudebních nástrojů u rýsovacího prkna. Tátův starší kolega pan Horn o ní říkával, že je to poslední člověk v oboru, který umí udělat rovnou čáru od ruky, na což byl taťka patřičně hrdý. Maminčina pečlivost až přepečlivost byla ostatně vždy tatínkovou velkou inspirací a zdrojem pochval i drobného vzájemného škádlení.

Pro rodiče bylo důležité i duchovní zázemí. V ateistických ponurých Sudetech a v době komunismu to platilo dvojnásob. Zakotvili nakonec v kostele ve Františkových Lázních, kde působil mladý kněz s kytarou František Radkovský, budoucí biskup plzeňský a ve Skalné, kde byl knězem salesián Josef Maluš, budoucí pedagog na teologické fakultě. Taťka říkával, že díky komunistům měli nejlepší duchovní servis. Komunisté totiž do Sudet posílali za trest ty nejschopnější a nejaktivnější kněze. Zakusili jsme tak živou víru a společenství. Vztahy z temné doby komunismu jsou ty nejpevnější. Otec František Radkovský byl první, kdo minulý čtvrtek brzy ráno v den tátovy smrti volal mamince a mně.

V Sudetech si taťka pochvaloval také snadnou dostupnost kvalitních knih vydávaných v omezených nákladech v rámci Knižního klubu. Na knihy, na které se jinde v republice stálo o Knižních čtvrtcích fronty před knihkupectvími, stál on u toho lubskeho sám.

Táta ale neměl ani v Lubech studia a cestování dost, a když se mu v podniku naskytla příležitost doplnit si vysokoškolské vzdělání, rozhodl se pro dálkové studium Dřevařské fakulty Vysoké školy lesnické a dřevařské ve Zvolenu. Z Chebu dojížděl do školy po kolejích, často v lůžkových vlacích asi 800 kilometrů. Prý jel jednou jen kvůli konzultaci diplomové práce, a když se ve škole dozvěděl od učitele, že nemá zrovna čas, odjel zpět do Lubů s nepořízenou. Inženýrem se stal v roce 1984.

V listopadu 1984 jsme se z Lubů odstěhovali do Bohuslavic za ovdovělou babičkou Drahuškou. Dva měsíce poté se narodil v Kyjově bratr Ondra, počatý ještě na západě.

V Bohuslavicích pak rodiče zahájili zdlouhavou, 10 let trvající rekonstrukci domu, která mně a Ondrovi zpestřila dětství. Bydlení na stavbě, kontakt s nejlepším zedníkem na světě, dědečkem z Bystřice, který u nás trávil všední dny a na víkendy se vracel k babičce na svém motocyklu Jawa

350, dědův nádeník Jarek Baška, kterému jsem chodil do hospody pro pivo Jarošov a cigarety Clea, to vše bylo nezapomenutelné. Logistiku stavby domu zajišťovala mamka, která byla vždy tichou silou a tahounem provozu domácnosti. Nám dětem se hodně věnovala babička Drahuška a táta jezdil do práce a z práce.

Pracoval nejdříve na Generálním ředitelství Nábytkářského průmyslu a denně dojížděl vlakem z Bohuslavic do Brna. Poté pracoval v UP závodech v Koryčanech jako ekonomický náměstek a ještě před revolucí v Nábytkářském družstvu TRUD v Bzenci. Současně se ale doma v Bohuslavicích věnoval opravám a výrobě hudebních nástrojů a na konci 80. let se houslařství postupně stalo jeho hlavní pracovní činností. V době, kdy jeho bývalí spolužáci privatizovali podniky a vládl nám Václav Klaus, doma v dílně stavěl kopie historických smyčcových hudebních nástrojů jako byly violy da gamba a fiduly. Tyto nástroje byly určeny pro autentickou interpretaci staré hudby, která byla v té době u nás naprostou novinkou. Proto jeho klientelu tvořili hlavně zahraniční hudebníci. Jeho nejvěrnějším zákazníkem a inspirátorem byl celý život rakouský gambista slovenského původu Peter Benovič.

Tatínek vyrobil desítky houslí, viol, violoncell, fidul a viol da gamba všech velikostí a modelů. Hrají od Portugalska, Španělska, přes Francii, Nizozemí, Německo, Rakousko, Polsko, Maďarsko až po Jónskou univerzitu na řeckém ostrově Korfu. Nejvzdálenější viola, pokud vím, byla objednána z amerického Seattlu.

Nebyl sice houslařem na úrovni největších mistrů oboru, ale jeho přístup k houslařství zcela ojedinělý byl. O všem vždy přemýšlel v souvislostech. Studoval historickou a organologickou literaturu. V houslařské praxi postupoval chronologicky a nejdříve stavěl historické nástroje z období středověku, renesance a baroka a teprve později se více zaměřil na moderní smyčcové nástroje: housle, violy a violoncella. V roce 1997 založil houslařskou dílnu v duchu raně novověkých řemeslnických dílen, ve které pracoval jako mistr se svými uční a tovaryši a začal tak předávat své zkušenosti nové generaci. V Kyjově založená dílna se později přestěhovala do Zlína. Díky jeho nadčasovému přístupu postupně do dílny přijal a vyučil více než 10 mladých houslařů. Byla to činnost ztrátová a časově náročná (dokonce si kvůli ní musel doplnit v roce 2006 vysokoškolské vzdělání pedagogického typu), její ovoce ale dnes sklízím já, coby syn pracující v otcově oboru. Díky tomu, že předal veškeré zkušenosti i lidem mimo rodinu a netajil se s ničím, jsou uchovány a dále rozvíjeny v mnoha hlavách. Díky důrazu na dobré mezigenerační vztahy, férovost jednání a štěstí na volbu dobrých spolupracovníků vytvořil pestrou skupinu mladých houslařů, kteří si jsou dobrými přáteli, nepomlouvají se a v oboru denně spolupracují.

Jeho ojedinělý přístup k řemeslu ocenila v posledních letech života i Asociace malých a středních podniků a živnostníků (ocenění pro rodinné firmy), Česká televize (pořad Toulavá kamera) a pivovar Velkopopovický kozel (filmový medailonek jako poděkování za jeho snahu o předávání řemesla dalším generacím). Nejvíce ho ale oceňujeme denně s mými kamarády houslaři ve Sdružení houslařských dílen a řezbářů, které jsme před deseti lety založili, a jehož je táta nyní prvním nebeským členem.

Vážím si také otcova přístupu k podnikání a penězům. Nikdy jsme sice neměli nouzi, vždy to bylo finančně ale jen tak nějak „šul nul“. Taťka měl radost z toho, že jsme oba s Ondrou vystudovali vysoké školy, a že nás mohli s mamkou podpořit. Když jsem ho poprosil o kapesné, vždy mě poslal ke své peněžence, která se povalovala někde na chodbě a řekl, ať si vezmu tolik, kolik potřebuji. Konkrétní částka ho nezajímala. Nikdy jsem jeho důvěry nezneužil a tento lehce prezíravý vztah k penězům jsem se od něho naučil.

Vážím si toho, že mávnutím ruky odbyl i mé podnikatelské neúspěchy. Za příklad dával jakousi tetičku z Bohuslavic či snad vzdálenou příbuznou, která kupovala tuším vajíčka za korunu a prodávala je za 80 haléřů. Na výtku okolí, že se jí to nemůže vyplatit, odvětila: „Ve velkém se to

ztratí“. Kdykoli jsem já nebo otec řešil nějaký větší či menší ekonomický průšvih nebo ztrátovou zakázku, mávl rukou a řekl totéž.

Otec se ale neomezoval jen na činnost dílny a houslařský obor. Důležitá byla pro něj vazba na hudebníky, které bral jako partnery a kamarády. Někdy se v dílně během pracovní doby muzikantům uvařilo více kafi než nalícovalo kobylek. Práci pak doháněl po večerech. Vazby na hudebníky podnítily i kulturní činnost dílny. Táta pořádal koncertní a přednáškové cykly a poslechové pořady. Výčet hudebníků, kteří v Kyjově hráli a muzikologů, kteří přednášeli, by byl velmi dlouhý.

Mimochodem to, že dnes při mši zní jako hudební doprovod gregoriánský chorál v podání Svatomichalské gregoriánské scholy, není náhoda. Prastaré chorální zpěvy naší rodinu doprovází po desetiletí. Od kolébky po hrob, od křtin, přes poutní mše a svatby až po pohřby. Táta měl chorál rád a po babiččině pohřbu prohlásil směrem ke schole: „je krásné umřít, když vy zpíváte“.

Tatínek aktivně působil také v České křesťanské akademii, spolupřádal různé přednášky a ekumenická setkání. Ekumenismus byl díky němu v naší rodině brán jako zcela přirozená součást náboženského života. Jezdili jsme na zimní prázdninové pobyty s evangelíky, rád jsem chodil s kytarou do Církve bratrské na setkání mládeže. Znali jsme se s lidmi kolem Církve husitské i Adventistů sedmého dne.

I jeho naprosto přirozená tolerance a úcta k odlišným skupinám lidí, menšinám a etnikům (jako houslař byl například v častém kontaktu s romskými houslaři a hudebníky) mě v životě zásadně ovlivnila. Stejně tak i jeho politické názory, které neodpovídaly běžnému občanu důchodového věku (Babiše, Zemana či Klause nevolil).

Byl činný v komunální politice, několik volebních období byl zastupitelem Města Kyjova (naposledy v letech 2014 - 2018), jedno volební období i kyjovským radním. Byl členem kulturní komise, spolkové komise a komise pro životní prostředí.

Tatka byl také jedním ze zakladatelů Kulturně historické společnosti Bohuslavice, která iniciovala například odhalení pamětní desky Otmara Olivy bohoslavickému rodáku Oldřichu Peclovi, který byl zavražděn v procesech s Miladou Horákovou nebo památníku Odbojové skupiny Carbon.

Posledních pět let tatínkova života bylo spojeno s návratem v 55 letech prodělaného onkologického onemocnění. A bylo to nejkrásnějších pět let, které jsme mohli s tátou prožít. Když mu před pěti lety lékaři našli velké metastáze u páteře, slinivky, v podkoží, u plic a jinde v těle, odhadovali jeho dožití na několik týdnů. A to pod podmínkou, že přežije dvě extrémně těžké a život ohrožující operace páteře. V podvečer nejtěžší operace, která se uskutečnila v den jeho 65. narozenin, jsem ho navštívil v bohunické nemocnici, a když jsem se s ním loučil, byl jsem si jistý, že ho vidím naposledy. Při cestě domů jsem doslova křičel na Pána Boha, proč si ho chce vzít tak náhle, tak mladého a nepřipraveného.

Jak jsme ale všichni měli poznat, Pán Bůh je ochoten změnit své plány. A taky dělat zázraky, které si ani nedovedeme vysnit.

Dovolte mi proto jedno duchovní svědectví, které se posledních let života tatínka a jeho smrti týká. Omlouvám se předem všem z rodiny a přátelům z nekatolického prostředí, pro které možná bude tato věc těžko pochopitelná. Nacházíme se ale na půdě katolického kostela, ke kterému se váže duchovní život naší rodiny, a proto jsem se osmělil.

A navíc jsou zde přítomni bratři premonstráti z kláštera v Nové Říši.

V roce 2013 byl zahájen beatifikační proces jejich pěti spolubratrů, opata Pavla Součka a druhů, kteří byli umučeni v roce 1943 v Osvětimi. Nejmladšímu z nich bylo 32 let, nejstaršímu 74. Katolická církev formou blahorečení a svatořečení zviditelňuje inspirativní a již zesnulé osoby, které mohou být svým životem duchovním vzorem žijícím věřícím. K tomu, aby tito premonstráti byli prohlášeni blahoslavenými je ale nutný prokazatelný zázrak zde na zemi, který jim lze přisoudit.

Před pěti lety jsme proto spojili taťkovu nemoc, utrpení a modlitby za jeho úplné uzdravení právě s těmito budoucími svěťci. Každý den jsme se k nim s celou naší rodinou modlili za tátovo úplné uzdravení. Jezdili jsme se také pravidelně modlit a sloužit mše svaté do Osvětimi (jednou dokonce i s ním a mamkou).

Prosby za úplné zázračné uzdravení tatínka sice vyslyšeny nebyly, zázraků se ale v naší rodině stalo tolik, že za ně budu děkovat do konce svých dnů.

Táta byl z lékařského hlediska pět let v paliativní péči. Toto dlouhé období ale prožil bez bolestí a většího utrpení. Lékaři mu už neměli co nabídnout, jeden z nich mluvil v souvislosti s jeho zdravotním stavem o zázraku. První tři roky dostával sice podpůrnou léčbu, poslední dva byl ale bez jakékoli onkologické léčby a žil jako zcela zdravý člověk naprosto plnohodnotný život. Při každé kontrole na Žlutém kopci lékař jen konstatoval, že je to kupodivu dobré.

Svoji nemoc před pěti lety obětoval za svá vnoučata. Řekl nám to několikrát. V nejtěžších dnech na JIPce v Bohunicích měl jejich fotku na stolku. A Bůh dal, že se dočkal ještě dalších dvou. S mamkou přijali naše osvojené děti bez výhrad, s láskou a bez zbytečných dotazů. Když jsem jim s malou dušičkou oznamoval, že si přivezeme páté dítě, malého Adriana, taťkovou hlavní starostí bylo, jak ho bude oslovovat. Nechtěl mu říkat jen Adrianu a zeptal se, jestli by nám nevadilo „Janku“. Nakonec mu jako jediný člověk na světě říkal Adrošku.

V srpnu tohoto roku se také dočkal svatby syna Ondry a Terezky. S radostí si prožil svatební přípravy i svatební den, měl radost z Terezky a rodiny, do které se Ondra přičlenil. Ostatně oba rodiče si vždy vážili našich partnerek a přijali je jako vlastní dcery, které jim v jejich manželství dopřány nebyly.

V posledních letech otec ještě také vyrobil několik nástrojů a opravil desítky houslí. Poslední opravy dokončil začátkem zří.

Pořídil si také terénní auto, aby mohl jezdit do okolí Bohuslavic a kochat se krajinou Chřibů, kterou miloval.

Byl zcela soběstačný, jezdil autem sám a bez doprovodu i delší trasy k lékaři nebo za námi na Vysočinu, zvládl cestu za přáteli do Lubů i dlouhou pouť do Osvětimi. Žil všedními starostmi kolem domu a práce a radostmi kolem rodiny a vnoučat.

Kdokoli z vás mu volal a zeptal se ho, jak se má, dosvědčíte, že vždy odpověděl rázně a optimisticky to své „FURT VYNIKAJÍCÍ!“.

Setkával se pravidelně s mladými houslaři, které vyučil, naposledy v srpnu tohoto roku.

Tatínek si v rámci nemoci vytrpěl mnohé. Do posledních hodin svého života byl ale psychicky a v podstatě i fyzicky při síle, bez bolestí, plný zájmu o dění kolem. V sms zprávách minulý týden psal, že se cítí lépe a doufal, že se brzo dostane domů. Dva dny před smrtí jsem mu na dálku pomáhal

nahrát audioknihy na jeho tablet. Poslouchal několik hodin Voskovce a Wericha a také kázání a biblická zamyšlení salesiána Ladislava Heryána. Ten byl jeho duchovním vedením poslední hodiny před smrtí a jednou mu za to osobně poděkuji. Kvůli koronaviru jsme totiž s ním nemohli v nemocnici být a nebylo možné k němu ihned pozvat kněze.

Tatínek po pěti letech paliativní onkologické léčby v podstatě nezemřel na hlavní nemoc, se kterou se 15 let léčil. Ve spánku a v klidu se mu zastavilo srdíčko.

Nemoc ho změnila. Stal se veselejším člověkem, milujícím dědečkem, konečně měl více času na rodinu a hlavně svoji manželku. A ačkoli se nerad dojímal, v posledních letech se dojímal častěji a přestal se tomu tolik bránit.

Můžete to všechno zhodnotit jako pěkný konec života, náhodu, štěstí v neštěstí, pokrok medicíny nebo statistický omyl. Ale já jsem si jistý, že to byl zázrak a děkuji za něj Bohu a také zmíněným přímluvcům v nebi.

Poslední pouť do Osvětimi za tátu jsme uskutečnili přesně před týdnem. Den před jeho smrtí jsem mu totiž slíbil, že se tam pojedeme zase pomodlit za jeho uzdravení. Když taťka ve čtvrtek zemřel, rozhodli jsme se tam přesto jet a odsloužit mši zádušní. Taťka vždy říkal, že je potřeba dotahovat koncovku. Tak jsme ji dotáhli. Minulá sobota byla deštivý, zatažený den, nad celým Českem i Polskem přšelo. Když jsme ale odsloužili mši, vyšlo nad Osvětimí slunce a na obloze se objevil paprsky nasvícený malý mráček ve tvaru holubice. Taťka by možná řekl, že to bylo trochu kýčovitě, ale já mám díky tomu v srdci pokoj, protože mám tátu v nebi. V rakvi má kromě obrázků od vnoučat a fotky bratra Ondry a jeho ženy Terezky také malý úlomek z cihly z osvětimské plynové komory a kytičku natrhanou mezi pražci kolejí vedoucích do Březinky.

Na oltář jsme dnes přinesli taťkovy poslední nedokončené housle, na kterých ještě před čtrnácti dny pracoval, houslařský nůž a zástěru jako poděkování Bohu za jeho život. Je to ale i poděkování mamce. Za její trpělivost, toleranci a zázemí, které taťkovi vytvořila.

Kluci houslaři, teď je na nás převzít zodpovědnost a dokončit tento nástroj. Spoléhám na vás! Dnes pochováme našeho tátu a mistra. Jeho přáním, které pronesl na jednom z posledních setkání s vámi, bylo, abyste nesli jeho rakev.

Věřím, že se příští týden všichni potkáme v jeho dílně tady v Bohuslavicích, ťukneme si jeho oskerušovicí a pak se pobavíme o náradí a materiálu, který nám odkázal, jak s ním společně naložit. Naším úkolem je, aby to staré dříví během našich životů ožilo v rukách hudebníků. Máme zodpovědnost nepromarnit čas, který nám mistr věnoval a předat řemeslo dál, klidně i lidem mimo rodinu.

Tati, neměl jsi moc rád loučení a zkracoval jsi ho na nejmenší možnou míru, hlavně v telefonu. Dojímalo Tě a za své slzy ses trochu styděl. Stejně tak jsme si jako chlapi nikdy nedokázali říct, jak moc se máme rádi. Oba jsme ale dobře věděli, že strašně moc. Nebudu se tedy s Tebou moc loučit. Akorát bychom se oba dojali. Moc se těším na shledanou s Tebou v nebi. Z pohledu věčnosti to bude za chvíli. Mám Tě moc rád. S Pánem Bohem.